

Turkish economic diplomacy in the United Arab Emirates (2014 - 2022)

Parham Pourramezan¹

Abstract

In recent years, Turkey's foreign policy approach has been focused on increasing exports and supporting economic development, which is related to globalization. Turkey's foreign policy is affected by the effectiveness of internal institutions such as the structure of the bureaucracy, concentration and relations between the government and society, which in turn guarantees the country's success in global value chains and economic development. In this model of foreign policy, the economy is increasingly important. The United Arab Emirates has also based its foreign policy on its strong presence in international transactions, non-interference in the internal affairs of other countries, and also prioritizing the economy-oriented view over security, these countries have tried to expand their economic relations in recent years. Now, according to the mentioned cases, the main question of this article is, what are the tools and objectives of Turkey's economic diplomacy in the United Arab Emirates? The research method in this article is qualitative and descriptive-analytical. Also, the tools for collecting information are books, articles, reports and websites. At the end of this study, it has been concluded that Turkey and the United Arab Emirates have tried to improve their economic and trade relations in recent years, so that the political tensions that existed between the two countries have been increasingly reduced by strategic and economic factors. It has been found and caused Turkey to seek its own benefit and national security in the United Arab Emirates with the approach of economic diplomacy.

Keywords: Economic diplomacy, Türkiye, Persian Gulf, United Arab Emirates, interdependence.

1. Researcher, Middle East Conflict and Cooperation Group, Middle East Strategic Studies Center, Tehran, Iran.
parhampourramezan@ut.ac.ir

Extended Abstract

1. Introduction

Economic diplomacy, as a key tool of foreign policy, plays a fundamental role in promoting international relations. In recent decades, countries have sought to expand their economic ties in pursuit of political and economic influence on the global stage. In this context, Turkey has emerged as a rising power in the Middle East and the Balkans, aiming to strengthen its relations with various countries, especially those in the Gulf region, through economic diplomacy. One of the most significant countries Turkey has focused on in this regard is the United Arab Emirates (UAE). Since 2014, the UAE has held a prominent position in Turkey's foreign policy as one of the leading economic and financial centers in the Middle East. Due to its robust infrastructure, economic diversification, and capability to attract international investors, the UAE is considered a vital economic partner for Turkey. Additionally, geopolitical developments in the region, including internal conflicts, economic crises, and shifts in global power dynamics, have exerted added pressures on both countries to seek new opportunities for collaboration. In this framework, examining Turkey's economic diplomacy in the UAE from 2014 to 2022 can provide deeper insights into Turkey's approaches to enhancing bilateral relations and the reciprocal impact of these relations on the economic and political policies of both nations. This timeframe also encompasses the challenges and new opportunities that have emerged in the wake of global crises and changes in the balance of power. Analyzing the issue of Turkey's economic diplomacy in the UAE from multiple perspectives can be significant. Firstly, it involves assessing the economic impacts of this diplomacy on the development of infrastructure and joint investments, particularly in the areas of technology, energy, and tourism. Secondly, it entails examining the role of these relationships in bolstering Turkey's political influence in the Gulf region. Thirdly, it requires analyzing the responses and perspectives of the UAE regarding Turkey's economic diplomacy and the challenges that may arise in this context.

2. Theoretical framework

The theory of interdependence serves as a fundamental concept in the field of political science and international relations, focusing on the complexities of interactions among nations. This theory posits that countries are interdependent due to their economic, political, and social needs, and these interdependencies form intricate dynamics in the international system. The theory of interdependence emerged in the 1970s as a response to traditional realist and liberal theories. While realism emphasizes power and national interests, and liberalism focuses on cooperation and international institutions, the theory of interdependence asserts that no country can operate independently and without being influenced by others. In this regard, analysts of this theory explore economic, political, environmental, and cultural interactions among countries, paying attention to their mutual interdependence. The theory of interdependence in international relations provides a conceptual framework for understanding the intricate interactions among nations. This theory not only emphasizes the importance of cooperation and interaction but also reminds us that in today's world, no country can act independently and without being influenced by others. In other words, interdependence stands as an undeniable

reality in the international system, serving as a tool for analyzing and predicting the behaviors of various countries in international interactions.

3. Methodology

Qualitative research is an approach that primarily focuses on gaining deeper understanding of phenomena and human experiences. This method is commonly employed in the fields of social sciences, psychology, education, and other disciplines. Data analysis in qualitative research is typically conducted in a descriptive and interpretative manner. The researcher aims to identify and analyze patterns and themes that emerge from the data.

4. Discussion

The economic diplomacy between Turkey and the United Arab Emirates (UAE) has become one of the central topics of bilateral relations between the two countries in recent years. Both nations, due to their geographical and strategic positions as well as their economic and commercial objectives, have shown a considerable inclination to strengthen cooperation in various fields. The economic ties between Turkey and the UAE date back to previous decades; however, in recent years—particularly following regional economic and political crises—these relations have deepened and broadened significantly. The UAE is recognized as a financial and commercial hub in the Middle East, while Turkey, with its strategic location, serves as a gateway between Europe and Asia. Economic diplomacy between Turkey and the UAE represents a vital branch of their bilateral relations that can contribute to mutual benefit and sustainable development. By enhancing cooperation across different domains, both countries can align more closely with their economic and political goals and capitalize on emerging opportunities.

5. Conclusion and Suggestions

With the advent of globalization and the transition of the world from a bipolar to a multipolar phenomenon, we observe that the relationships between countries have taken on a new form. In light of this development, Turkey and the United Arab Emirates (UAE), by adopting economic diplomacy—a theoretical approach derived from global economic integration—have managed to enhance their bilateral relations. This study aims to test the hypothesis that political differences between Turkey and the UAE cannot hinder the development of their economic relations; rather, such differences may lead to the emergence of new and innovative opportunities for bilateral cooperation. Furthermore, the research seeks to answer the question: what tools characterize Turkey's economic diplomacy in the UAE, and what objectives does it represent? To achieve this, a qualitative research method with a descriptive-analytical approach has been employed, utilizing information-gathering tools such as books, articles, reports, and online databases. Turkey's economic diplomacy in the UAE between 2014 and 2022 has been recognized as a crucial aspect of the bilateral relations between these two countries across political, economic, and cultural dimensions. During this period, Turkey has utilized various diplomatic and economic tools to establish and strengthen closer ties with the UAE.

The transformation in Turkey's foreign and economic policy approaches, especially

following economic and political crises within the country, has increased the necessity for international cooperation, particularly in the Gulf region. The UAE, recognized as one of the advanced and innovative economies in the region, provided unparalleled opportunities for investment and trade collaboration. By effectively employing successful economic diplomacy, Turkey has played a significant role in infrastructure projects, technology, tourism, and cultural sectors in the UAE. Additionally, the expansion of trade relations and investment between the two countries, particularly through the signing of bilateral trade agreements, has led to an increase in the volume of trade and financial transactions. During this period, various industries, including construction, energy, and information technology, have benefited from these collaborations.

Nevertheless, challenges have also emerged. Political changes in the region, especially geopolitical tensions and ideological differences, could impact bilateral relations. Nonetheless, Turkey has pursued a realistic and pragmatic approach, striving to deepen cooperation and mitigate existing disputes. It is worth noting that the complexities related to regional crises, particularly in the context of security and political issues have resulted in fluctuations in bilateral relations. Turkey has attempted to reduce tensions and capitalize on opportunities through innovative diplomatic and economic approaches. Moreover, economic reforms and domestic developments in the UAE regarding foreign investment attraction have also contributed to strengthening bilateral ties.

In conclusion, Turkey's economic diplomacy in the UAE between 2014 and 2022 has proven to be flexible and multidimensional, demonstrating Turkey's capacity for managing its international relations. This diplomacy serves as an example of successful strategies in establishing sustainable relationships and leveraging economic opportunities on a global scale. Looking ahead, the continuation of these collaborations may significantly impact regional development and deepen Turkey's relations with other Gulf countries.

دیپلماسی اقتصادی ترکیه در امارات متحده عربی (۲۰۱۴-۲۰۲۲)

پرهام پور رمضان^۱

چکیده

امروزه روابط اقتصادی نقش اساسی در توسعه اقتصادی و سیاسی کشورها ایفا می‌کند. در این راستا، روابط اقتصادی ترکیه و امارات متحده عربی به‌عنوان دو کشور مهم منطقه، توجه زیادی را به خود جلب کرده است. این دو کشور با وجود تفاوت‌های فرهنگی و سیاسی، تحت تأثیر عوامل اقتصادی، تجاری و استراتژیک، همواره به دنبال تقویت همکاری‌ها و توسعه روابط دوجانبه هستند که البته نباید از چالش‌ها و فرصت‌های این رابطه غفلت ورزید. این پژوهش کوشش می‌کند با استفاده از نظریه وابستگی متقابل، این فرضیه را به آزمون بگذارد که وجود تفاوت‌های سیاسی میان ترکیه و امارات متحده عربی نمی‌تواند مانع توسعه روابط اقتصادی میان آن‌ها شود، بلکه می‌تواند به ایجاد فرصت‌های جدید و نوآورانه در راستای همکاری‌های دوجانبه منجر گردد. حال با توجه به موارد مذکور پرسش اصلی این مقاله عبارت است از اینکه دیپلماسی اقتصادی ترکیه در امارات متحده عربی دارای چه ابزاری و بیانگر چه اهدافی است؟ روش پژوهش در این مقاله کیفی و با رویکرد توصیفی - تحلیلی است. همچنین ابزار گردآوری اطلاعات عبارت‌اند از کتاب‌ها، مقالات، گزارش‌ها و پایگاه‌های اینترنتی. در پایان این مطالعه، نتیجه‌گیری شده که ترکیه و امارات متحده عربی در سال‌های اخیر برای بهبود روابط اقتصادی و تجاری خود کوشش کرده‌اند؛ به‌طوری که تنش‌های سیاسی بین دو کشور با عوامل استراتژیک و اقتصادی به میزان فزاینده‌ای کاهش یافته است و سبب شده ترکیه در امارات متحده عربی با رهیافت دیپلماسی اقتصادی در پی کسب منفعت و امنیت ملی خود باشد.

واژه‌های کلیدی: دیپلماسی اقتصادی، ترکیه، خلیج فارس، امارات متحده عربی، وابستگی متقابل.

^۱ پژوهشگر، گروه کشمکش و همکاری در خاورمیانه، مرکز مطالعات استراتژیک خاورمیانه، تهران، ایران.
parhampouramezan@ut.ac.ir

۱. مقدمه

روابط بین کشورها در عصر جهانی شده امروز، به ویژه در زمینه های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. در این میان، روابط اقتصادی بین ترکیه و امارات متحده عربی به عنوان دو بازیگر اصلی در خاورمیانه، مورد توجه بسیاری از پژوهشگران و تحلیلگران قرار گرفته است. هر دو کشور با رویکردی غنی و فرهنگی متنوع، به عنوان بازیگران کلیدی در تحولانی که در دهه های اخیر در منطقه خاورمیانه رخ داده شناخته می شوند. در این چارچوب، بررسی و ارزیابی روابط اقتصادی ترکیه و امارات نه تنها به درک بهتر تعاملات اقتصادی این دو کشور کمک می کند، بلکه می تواند نگاهی عمیق تر به نقش آن ها در منطقه و فراتر از آن ارائه دهد.

در دهه های اخیر، ترکیه و امارات به دنبال تقویت روابط اقتصادی خود بوده اند. این همکاری ها سرمایه گذاری های دوجانبه، تجارت و پروژه های مشترک در زمینه های مختلفی نظیر ساخت و ساز، گردشگری، انرژی و فناوری اطلاعات را شامل می شود. امارات به عنوان یکی از کشورهای پیشرفته و نوآور در حوزه اقتصادی و تجاری در خاورمیانه، به سرعت در حال توسعه زیرساخت های خود است و این امر نیاز به همکاری با کشورهای دیگری نظیر ترکیه را دوچندان می کند. از طرفی، ترکیه به عنوان یک کشور در حال توسعه با بازارهای گسترده و منابع انسانی غنی، با اشتیاق به دنبال دسترسی به بازارهای جدید و فرصت های سرمایه گذاری در خلیج فارس و دیگر مناطق است.

این روابط اقتصادی نیز تحت تأثیر شرایط سیاسی و امنیتی در منطقه قرار دارد. رقابت های ژئوپلیتیک، تغییرات در سیاست های خارجی و همچنین بحران های اجتماعی و اقتصادی در کشورهای همسایه می تواند تأثیر مستقیم بر روابط ترکیه و امارات بگذارد. به عنوان مثال، بحران های اخیر در خاورمیانه نظیر جنگ سوریه و تنش های منطقه ای، بر تصمیم گیری ها و راهبردهای اقتصادی این دو کشور تأثیرگذار بوده است. در این راستا، بررسی روندهای اقتصادی و تغییرات سیاسی به ما کمک می کند تا دریابیم که چگونه ترکیه و امارات می توانند بر همکاری های اقتصادی خود افزوده و با چالش ها روبه رو شوند.

از طرف دیگر، یکی از ابعاد مهم روابط اقتصادی ترکیه و امارات سرمایه گذاری های متقابل است. امارات به عنوان یکی از مهم ترین سرمایه گذاران خارجی در ترکیه، پروژه های بزرگ

زیرساختی و اقتصادی را انجام داده است. به همین ترتیب، ترکیه در سال‌های اخیر به دنبال افزایش سرمایه‌گذاری‌های خود در امارات بوده و تلاش کرده تا از بازار امارات به عنوان پایگاهی برای صادرات به دیگر کشورهای منطقه استفاده کند. این نوع همکاری‌ها می‌تواند به رشد اقتصادی هر دو کشور کمک کند و موجب تقویت ثبات اقتصادی در منطقه شود.

هدف این پژوهش، علاوه بر شناسایی و تحلیل وضعیت کنونی و پیشینه روابط اقتصادی ترکیه و امارات، ارائه پیشنهادهایی برای گسترش و تقویت این روابط در آینده است. در نهایت، این مطالعه می‌تواند به سیاست‌گذاران و متخصصان اقتصادی کمک کند تا با نگرش دقیق‌تری به روابط اقتصادی و تجاری بین این دو کشور نگاه کنند و زمینه‌ساز پیشرفت‌های بیشتر در این عرصه باشند.

در نهایت، با توجه به نقشی که ترکیه و امارات در تحولات منطقه‌ای و جهانی ایفا می‌کنند، شناسایی فرصت‌ها و چالش‌های موجود در روابط اقتصادی این دو کشور نه تنها برای خود آن‌ها، بلکه برای کل منطقه و بالعکس اهمیت ویژه‌ای دارد. در ادامه به بررسی ابعاد مختلف روابط اقتصادی ترکیه و امارات خواهیم پرداخت و تلاش خواهیم کرد تا درک بهتری از این روابط به دست آوریم.

حال با توجه به موارد گفته شده، پرسش اصلی در این پژوهش آن است که راهبرد دیپلماسی اقتصادی ترکیه در امارات متحده عربی دارای چه ویژگی‌هایی و تبیین‌کننده چه اهدافی است؟ روش پژوهش استفاده شده در این مقاله کیفی و با رویکرد توصیفی - تحلیلی است؛ بدین معنا که نخست جامعه هدف، شرایط و پدیده‌ها را به طور نظام‌مند توصیف کرده و سپس به تحلیل واقعیت‌های موجود می‌پردازیم. این روش پژوهش به پرسش‌هایی که شامل چه چیزی، چه زمانی، کجا و چگونه هستند پاسخ می‌دهد؛ ولی برای پاسخ به پرسش‌هایی که شامل چرایی است کاربردی ندارد. برخلاف پژوهش آزمایشی، در پژوهش توصیفی، پژوهشگر متغیرها را کنترل یا دستکاری نمی‌کند، ولی آن‌ها را مورد مشاهده و آزمون قرار می‌دهد (سیدامامی، ۱۳۹۰: ۷۳). همچنین ابزار گردآوری اطلاعات در این مقاله، کتاب‌ها، مقالات، گزارش‌ها و پایگاه‌های اینترنتی است.

در این پژوهش، در چهارچوب نظریه وابستگی متقابل، کوشش می‌شود نشان داده شود که ترکیه با یک رویکرد مبتنی بر استفاده از قدرت نرم در عرصه اقتصاد، پیشبرد اهدافی همچون تقویت روابط اقتصادی و دسترسی به بازارهای منطقه‌ای، گسترش فرهنگ ترکی در منطقه خلیج فارس و کاهش سطح نفوذ ایران و عربستان سعودی را دنبال می‌کند. این پژوهش از آنرو اهمیت دارد که در قالب پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه مطالعات منطقه‌ای در ایران، تا کنون به آن پرداخته نشده است و از آنرو ضرورت دارد که با تبیین و شناخت رویکرد ترکیه درباره امارات متحده عربی، سیاست‌گذاری‌ها در حوزه دیپلماسی اقتصادی در ایران ارتقای بیشتری یابند.

شکل ۱. موقعیت جغرافیایی ترکیه و امارات متحده عربی نسبت به یکدیگر

(www.photo.downloadfilm.com)

۲. پیشینه پژوهش

مطالعات پیشین پیرامون این پژوهش را می‌توان در سه دسته صورت‌بندی نمود: نخست پژوهش‌هایی که به مسائل سیاست داخلی و خارجی ترکیه پرداخته‌اند؛ به‌طوری که فتحی اردکانی (۱۴۰۰) در مقاله‌ای با عنوان «راهبرد سیاست خارجی ترکیه در خاورمیانه پساداعش» این ایده را دنبال می‌کنند که سیاست خارجی این کشور در راستای اهداف کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت

فعالیت می‌کند. از این‌رو با انتخاب سیاست نگاه همزمان به شرق و غرب در پی کنشگری پویا در منطقه خاورمیانه است. رسولی‌نژاد و سادات فیروزی (۱۴۰۱) در مقاله‌ای با عنوان «اقتصاد سیاسی ترکیه در دوره حزب عدالت و توسعه (۲۰۲۲-۲۰۰۲)» این ایده را دنبال می‌کنند که اندیشه‌های نئولیبرال حاکم بر سیاست‌گذاری‌های این کشور سبب شده است تا بخش خصوصی این کشور یک بخش خصوصی قوی تلقی شود و ابزاری برای دیپلماسی اقتصادی موفق لحاظ شود. همچنین یالمن^۱ (۲۰۱۶) در مقاله‌ای با عنوان «بحران‌ها به‌عنوان نیروهای محرک؛ نئولیبرالیسم: خطوط اقتصاد سیاسی ترکیه از دهه ۲۰۰۰» اعتقاد دارد این تصور که چند دهه است کشور ترکیه تنها به‌عنوان یک قدرت مبتنی بر اندیشه اقتصاد بازار در حال ظهور است تصویری مبتنی بر تمام واقعیت نیست، بلکه این کشور را باید به‌عنوان یک قدرت منطقه‌ای و جهانی با توجه به اقتصاد نئولیبرال در همه جهات در نظر گرفت. در نهایت آواتکوف^۲ (۲۰۱۹) در مقاله‌ای با عنوان «نقش ایدئولوژی و ارزش‌ها در سیاست خارجی ترکیه» این ایده را دنبال می‌کند که تغییر تدریجی اندیشه حکمرانی در زمان اردوغان، از «کمالیسم» آغاز شد که این مهم در راستای حفظ سکولاریسم، ارزش‌های دموکراتیک طرفدار غرب و خروج تدریجی از میراث عثمانی برقرار بود؛ از این‌رو این مهم توانست تأثیرات شگرفی را چه در عرصه سیاست داخلی و چه سیاست خارجی برقرار نماید که مهم‌ترین شاخصه آن محافظه‌کاری بود که سبب شد اسلام‌گرایان و جریان‌های ناسیونالیستی ترکیه تقویت شوند.

دوم پژوهش‌هایی که به مسائل سیاست داخلی و خارجی امارات متحده عربی پرداخته‌اند. آدمی و بخشی (۱۳۹۸) در مقاله‌ای با عنوان «روندهای الگویی سیاست خارجی امارات متحده عربی از ۱۹۷۱ تا ۲۰۱۷» این ایده را دنبال می‌کنند که سیاست خارجی این کشور تأثیر فزاینده‌ای از موقعیت ژئوپلیتیکی آن دارد که مبتنی بر نفت و گاز است و این مهم سبب شده تا امر دیپلماسی اقتصادی موفق باشد. همچنین غلام‌نیا و همکاران (۱۳۹۹) در مقاله‌ای با عنوان «تحول در سیاست منطقه‌ای امارات متحده عربی؛ رهیافت محمد بن زاید» این ایده را دنبال می‌کنند که بن‌زاید کوشش فراوان کرده است تا مسیر سیاست خارجی این کشور را از ادراک اخوان‌المسلمین به دور نگاه دارد که این امر در روابط دوجانبه با کشورهای که این‌گونه نمی‌نگرند همچون ترکیه،

1. Yalman

2. Avatkov

به‌عنوان یک چالش در امر سیاست خارجی توسعه‌گرا می‌تواند نقش‌آفرینی کند. در نگاهی دیگر، شرود^۱ (۲۰۱۹) در مقاله‌ای با عنوان «ریسک‌پذیری متنوع و سیاست خارجی امارات متحده عربی» این ایده را دنبال می‌کند که امارات متحده عربی به‌عنوان یک کشور کوچک، در برخی مواقع به‌دلیل توانایی‌هایی که در برخی حوزه‌های قدرت از طریق متحدان راهبردی خود انباشته کرده، از استراتژی‌های متنوع در سیاست خارجی به‌خصوص در امر دفاع استفاده می‌کند. در نهایت واتکینز^۲ (۲۰۲۰) در مقاله‌ای با عنوان «سیاست هویت، نخبگان و تعادل در روابط درون و برون: ارزیابی مجدد مداخلات کشورهای عربی خلیج فارس در بهار عربی: امارات متحده عربی» این ایده را دنبال می‌کند که امارات متحده عربی به‌طور فزاینده‌ای در سیاست خارجی رویکرد محافظه‌کارانه دارد. همین امر سبب شده در امر سیاست خارجی توسعه‌گرا، روابط اقتصادی خود را اولویت قرار دهد و از امنیتی شدن پرهیز کند.

سوم پژوهش‌هایی که به روابط دوجانبه ترکیه و امارات متحده عربی پرداخته‌اند؛ به‌طوری که قاسمی و علی‌مددی (۱۴۰۰) در مقاله‌ای با عنوان «واکاوی چرخش جدید سیاست خارجی ترکیه در قبال خاورمیانه» این ایده را دنبال می‌کنند که محیط امنیتی خاورمیانه سبب شده تا این کشور راهبرد سیاست خارجی خود را در قبال کشورهای عربی خلیج فارس از محافظه‌کاری تمام به‌سمت همکاری‌های اقتصادی مبتنی بر باور تهدید ببرد. در نگاهی دیگر، بیشکو^۳ (۲۰۲۲) در مقاله‌ای با عنوان «ترکیه و امارات متحده عربی: از همکاری تا رقابت» این ایده را دنبال می‌کند که ترکیه به‌عنوان یک قدرت نوظهور منطقه‌ای در ارتقای منافع مسلمانان به‌ویژه سنی‌مذهب‌ها در خاورمیانه و باقی جهان اسلام کوشش‌های فراوانی در راستای تقریب اندیشه‌های اسلام‌گرایی می‌کند؛ اما علی‌رغم تلاش‌های سازنده دوجانبه در همکاری‌های سیاسی و اقتصادی، ارتباطات حزب عدالت و توسعه با اخوان المسلمین روابط ترکیه با امارات متحده عربی را پیچیده کرده است و از آن می‌توان به‌عنوان یک مانع مهم در روابط دوجانبه یاد کرد. در نهایت رامدانای^۴ و سیاق‌الله (۲۰۲۲) در مقاله‌ای با عنوان «روابط دوجانبه ترکیه و امارات: وابستگی متقابل در علل درگیری و صلح» بر این امر تأکید دارند که وابستگی متقابل در روابط دوجانبه منجر به کاهش تنش‌های رخ داده بین دو

1. Sherwood

2. Watkins

3. Bishku

4. Ramadhanty & Syauquillah

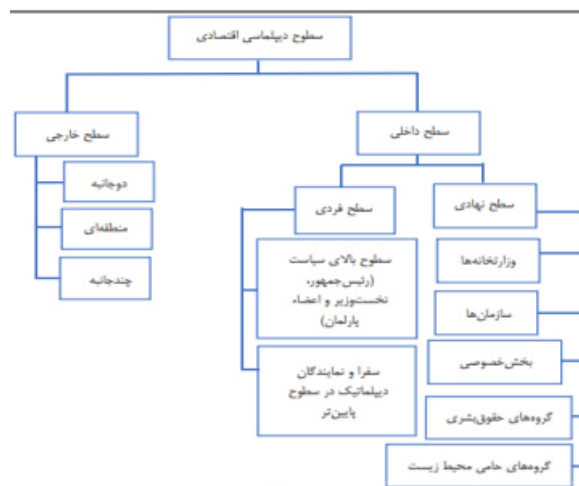
کشور شده است. از این رو می‌توان متصور بود که هر کشوری بیشتر بر اولویت‌های اقتصادی خود بر مبنای امنیت و منافع ملی متمرکز است. با توجه به همین امر، نمی‌توان در روابط ترکیه و امارات متحده عربی از نقش وابستگی متقابل غفلت ورزید.

در همه پژوهش‌هایی که به‌عنوان پیشینه در مقاله حاضر درج شده می‌توان به‌طور نمایانی رویکرد نظری و برداشت‌هایی بر مبنای سال‌های پیشین را مشاهده کرد. از این رو، وجه تمایز این مقاله از دیگر آثار پژوهشی را می‌توان در ارجاع‌دهی به‌روز مطالب و تبیین واقعیت‌های نوین در روابط دوجانبه ترکیه و امارات متحده عربی دانست. در مقام بررسی می‌توان گفت که نکته دارای اهمیت دیگر این است که در این پژوهش کوشش شده است در منظر هم‌راستا با پژوهش‌های بالا گام برداشته شود و با یک خوانش دقیق، سعی بر ارزیابی روابط اقتصادی میان این دو کشور باشد.

۳. مبانی نظری

۳-۱. دیپلماسی اقتصادی

پیرامون دیپلماسی اقتصادی نیز همانند دیگر مفاهیم علوم انسانی، وحدت نظری در باب تعریف وجود ندارد؛ به‌طوری که برای آن اشکال گوناگونی را می‌توان متصور بود. از این رو در یک تعریف می‌توان آن را از بین بردن چالش‌های روابط دو یا چندجانبه در بستر صلح از طریق مذاکره با ابزار اقتصاد نامید (راه نجات، ۱۳۹۹). همچنین در تعریف دیگری می‌توان دیپلماسی اقتصادی را یک امر ریشه‌یافته از مسائل سیاست خارجی در نظر گرفت؛ به‌طوری که در چارچوب یک ساختار هدفمند سبب‌ساز ارتقای تجارت بین کشورها یا سازمان‌های گوناگون می‌شود (ارغوانی پیرسلامی و اسمعیلی، ۱۳۹۶). در نهایت در یک نگاه مبتنی بر واقع‌گرایی، دیپلماسی اقتصادی را می‌توان به راهبردهای سیاست خارجی و استفاده همزمان از امر اقتصاد و دیپلماسی در مسائل عرصه سیاست خارجی تعریف کرد (پوررمضان، ۱۴۰۱).

شکل ۲. سطوح دیپلماسی اقتصادی (پوررمضان، ۱۴۰۱)

۲-۳. نظریه وابستگی متقابل^۱

یکی از نظریات مهم در علم روابط بین‌الملل لیبرالیسم است. این نظریه در دوگانه تنش‌زدایی و تنش‌زایی، تنش‌زدایی را با مفروض‌های مهمی همچون تحول شگرف در عرصه بین‌الملل و همچنین کاهش تعارض‌ها میان دولت‌ها دنبال می‌کند (پوررمضان و تیشه‌یار، ۱۴۰۲). بر همین بنیان، طرفداران این نظریه بر این باورند که یکی از مهم‌ترین پیوندها، پیوند مبتنی بر اقتصاد میان دو کشور است (مشیرزاده، ۱۳۹۶: ۳۸). یکی از کسانی که درباره نظریه وابستگی متقابل مطالعه کرده هالیدی است. وی در مطالعاتش این ایده را دنبال می‌کند که این نظریه رهیافتی بر مبنای انترناسیونالیسم است و این بدان معناست که مسائل در ابعاد منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای در گذار به‌سوی جهانی شدن هستند و همین امر سبب شده تا روابط بر محور همکاری میان کشورها فزاینده شود (قوام، ۱۳۹۷: ۸۳). در تعریفی مشخص از وابستگی متقابل، ریچارد روزکرانس بر این باور است که وابستگی متقابل در قالب یک ساختار نظام‌مند است که در این امر، ساختارهای سیاسی با توجه به موقعیت خود در ابعاد منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای، اهداف گوناگونی از جمله یکسان‌گرایی قدرت، رفاه، اطلاعات و فناوری را پی می‌گیرند (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۹۴: ۹۱). برخی دیگر

1. Interdependence theory

همانند کوهن و نای^۱ این ایده را دنبال می‌کنند که وابستگی متقابل را می‌توان در ساختار مفهومی وابستگی در دوجانبه‌گرایی مطرح کرد. در نهایت کوپر بر این باور است که در وابستگی متقابل، اولویت با امر اقتصاد است (مشیرزاده، ۱۳۹۶: ۵۱). در عرصه بین‌الملل این نظریه را می‌توان دارای مفروضه‌هایی دانست که عبارت‌اند از:

۱. مسیرهای ارتباطی: در مسیر ارتباطی میان کشورها، ارتباطات به دو شکل طرح می‌شود؛ در وهله نخست می‌توان ارتباط میان دولت‌ها و در وهله بعدی ارتباط میان افراد تأثیرگذار طرفین و حکومت‌ها را طرح کرد (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۹۴: ۱۱۵).

۲. نگاه اقتصادگرا: در این امر نمی‌توان از اولویت سخن نگفت؛ از این‌رو راهبردهای زمانی هر کشور انتخاب‌کننده نگرش و روش آن کشور است، اما به‌طور کلی می‌توان گفت که در وهله نخست، اولویت با اقتصاد و در وهله بعدی با امنیت است (مشیرزاده، ۱۳۹۶: ۵۱).

۳. عدم زور و تنش: کوهن بر این باور است که در وابستگی متقابل، زور یک مفهوم ارزشمند نیست و تنش باید جای خود را به همکاری آن‌هم در بُعد اقتصاد دهد (قوام، ۱۳۹۷: ۱۱۵).

در یک جمع‌بندی می‌توان گفت که وابستگی متقابل اقتصادی در دنیای کنونی بر جنبه‌های مختلفی از سیاست جهانی تأثیرگذار است. برای نمونه، زمان‌هایی که کشورها به یکدیگر وابسته هستند، احتمال بروز جنگ یا تنش‌های نظامی کاهش می‌یابد؛ زیرا هزینه‌های اقتصادی این تنش‌ها برای هر دو طرف بسیار بالاتر از منافع احتمالی آن خواهد بود. به عبارتی دیگر، وابستگی موجب پیشگیری از درگیری‌ها و تنش‌ها بین کشورها می‌شود (Keohane & Nye, 2021).

با توجه به مطالبی که در سطرهای پیشین گفته شد، می‌توان متصور بود که در راستای بررسی روابط اقتصادی دوجانبه میان ترکیه و امارات متحده عربی یا در کلان‌نگرش دیپلماسی اقتصادی ترکیه نسبت به امارات متحده عربی، این نظریه از جامعیت و قوام کامل برای شکل‌گیری روابط اقتصادی گفته‌شده برخوردار است.

۴. رویکرد حزب عدالت و توسعه به سیاست خارجی ترکیه

حزب عدالت و توسعه در ترکیه از زمان به روی کار آمدن در سال ۲۰۰۲، تحولات قابل توجهی در سیاست خارجی ترکیه ایجاد کرده است. نگاه این حزب به سیاست خارجی تحت تأثیر چندین

1. Keohane & Nye

عامل قرار دارد که از آن‌ها می‌توان به از ناسیونالیسم و رویکردهای اقتصادی و اجتماعی اشاره کرد. حزب عدالت و توسعه، با پیشینه‌ای از اسلام‌گرایی سیاسی، تلاش کرده است که اسلام را به‌عنوان یک عنصر مهم در سیاست داخلی و خارجی ترکیه معرفی کند. این حزب به‌دنبال بازگشت به ریشه‌های تاریخی و فرهنگی عثمانی و ایجاد روابط نزدیک‌تر با کشورهای اسلام‌گرا و عربی در عرصه سیاست خارجی است. سیاست خارجی ترکیه به‌سمت یک رویکرد فعال و مؤثر تغییر یافته است. دولت تلاش کرده تا نقش ترکیه را به‌عنوان یک قدرت منطقه‌ای اسلامی و حتی جهانی تقویت کند. به همین دلیل، این حزب به‌دنبال تعمیق روابط با کشورهای همسایه و فرامنطقه‌ای از جمله افزایش همکاری با کشورهای خاورمیانه، آسیای مرکزی و آفریقا است که این امر در واقع به مفهوم ایجاد روابط نزدیک‌تر با کشورهای همسایه و تأثیرگذاری بر وضعیت سیاسی منطقه با عنوان دکتترین عمق استراتژیک اشاره دارد.

احمد داوود اوغلو، وزیر خارجه سابق و یکی از معماران سیاست خارجی ترکیه، بر این باور است که ترکیه باید نقش فعال‌تری در تحولات منطقه‌ای ایفا کند. ترکیه تحت زعامت این حزب با چالش‌های مختلفی در عرصه بین‌المللی مواجه شده است، از جمله بحران‌های سوریه و عراق، تنش‌ها با اتحادیه اروپا و ایالات متحده و تحولات اخیر در منطقه خاورمیانه. حزب عدالت و توسعه در ابتدا به‌سمت همکاری و نزدیکی به اتحادیه اروپا حرکت کرد و اقداماتی برای پیوستن به این اتحادیه انجام داد؛ اما با گذر زمان و تنش‌های سیاسی، این رویکرد تعدیل شد و روابط با اتحادیه اروپا دچار چالش‌هایی شده است. همچنین، تعاملات با ناتو نیز با توجه به مواضع ترکیه در برخی مسائل منطقه‌ای و جهانی با چالش‌های خاصی مواجه شده است (Davutoğlu, 2008).

۵. اقتصاد سیاسی ترکیه

اقتصاد سیاسی ترکیه در سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۲ تحت تأثیر چندین عامل داخلی و خارجی قرار گرفت. در این بازه زمانی، دولت ترکیه به رهبری حزب عدالت و توسعه با چالش‌های اقتصادی و سیاسی قابل توجهی مواجه شد که می‌توان از آن‌ها به مواردی همچون رشد اقتصادی و چالش‌های آن، نرخ ارز و تنش‌های سیاسی، سیاست‌های اقتصادی، سیاست‌های اجتماعی و سیاسی و تأثیرات جهانی اشاره کرد (www.turkeysreview.com). در سال‌های ابتدایی این دوره ترکیه رشد اقتصادی قابل توجهی را تجربه کرد. با این حال، از سال ۲۰۱۸ به بعد مشکلات اقتصادی نظیر

افزایش نرخ تورم، ضعف لیر ترکیه و افزایش بیکاری تشدید شد. نرخ تورم در سال ۲۰۲۱ به بالای ۲۰ درصد رسید و این مسئله به‌طور قابل توجهی بر قدرت خرید شهروندان این کشور تأثیر گذاشت. در سال ۲۰۱۸ بحران ارز به‌دلیل سوءمدیریت اقتصادی و واکنش‌های سیاسی به وجود آمد. کاهش ارزش لیر به‌عنوان یکی از نشانه‌های بحران اقتصادی شناخته شد. این وضعیت به انتقادات شدید از دولت و تلاش‌های مردم برای تغییر سیاست‌های اقتصادی منجر شد. دولت ترکیه تحت رهبری رجب طیب اردوغان، اجرای سیاست‌های مالی و پولی غیرمتعارف را ادامه داد (www.tuik.gov.tr). اردوغان به داشتن نرخ پایین بهره‌گلايه داشت و معتقد بود که کاهش نرخ بهره می‌تواند به کاهش تورم کمک کند. این دیدگاه منجر به انتقادات و بی‌اعتمادی به مؤسسات مالی و اقتصادی در جامعه این کشور شد. دولت ترکیه همچنین با چالش‌هایی در زمینه حقوق بشر و آزادی‌های مدنی روبه‌رو بود. انتقادات بین‌المللی به‌دلیل سرکوب فعالان سیاسی و رسانه‌ها به‌تدریج به بروز تنش‌های اجتماعی در داخل کشور انجامید. تأثیر سیاست‌های اقتصادی ایالات متحده و کشورهای دیگر بر اقتصاد ترکیه قابل توجه بود. تحریم‌ها و تغییرات در سیاست‌های تجاری کشورهای غربی نیز به بحران اقتصادی این کشور دامن زد (Rodrik, 2019).

۶. نگاهی به ساختار سیاست خارجی امارات متحده عربی

سیاست خارجی امارات متحده عربی در سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۲ تحت تأثیر چندین عامل کلیدی قرار داشت که شامل تغییرات در روابط منطقه‌ای، امنیتی و اقتصادی بوده است که از آن جمله می‌توان به رویکرد به بحران‌های منطقه‌ای، توسعه روابط با اسرائیل، تنوع اقتصادی و همکاری‌های بین‌المللی، دفاع از امنیت ملی و چالش‌های منطقه‌ای و جهانی اشاره کرد. در این دوره، امارات متحده عربی سیاست‌های خود را با تمرکز بر ارتقای نفوذ منطقه‌ای، مدیریت بحران‌های منطقه‌ای و توسعه همکاری‌های بین‌المللی تنظیم کرده است (UNITED ARAB EMIRATES, 2007). امارات متحده عربی در این بازه زمانی فعالانه در بحران‌های مختلف منطقه‌ای از جمله جنگ یمن و بحران قطر، حضوری مبتنی بر محافظه‌کاری داشت. به‌عنوان مثال، در جنگ یمن، امارات وارد ائتلافی به رهبری عربستان سعودی شد که هدف آن مقابله با جنبش حوثی‌ها بود. این دخالت نظامی به‌دنبال نگرانی‌ها نسبت به نفوذ ایران در یمن صورت گرفته بود.

یکی از نقاط عطف سیاست خارجی امارات در این دوره، عادی‌سازی روابط با اسرائیل در سال ۲۰۲۰ بود. این توافق تحت عنوان «پیمان آبراهام» به امضا رسید و به موجب آن دو کشور روابط دیپلماتیک خود را به صورت کامل برقرار کردند. این اقدام نشان‌دهنده تغییر نگرش امارات به مسئله اسرائیل و تمرکز بر منافع اقتصادی و امنیتی مشترک بود (www.chathamhouse.org). امارات همچنین تلاش کرد تا به تنوع اقتصادی خود در سیاست خارجی ادامه دهد و روابط خود را با کشورهای آسیایی و اروپایی تقویت کند. امارات به‌ویژه با چین در پروژه‌های زیرساختی و سرمایه‌گذاری‌های کلان همکاری‌هایی را ایجاد کرد که به افزایش نفوذ اقتصادی این کشور در منطقه کمک‌های شایانی کرد (Totans, 2023).

در نهایت می‌توان بیان کرد که سیاست خارجی امارات متحده عربی را باید حول چند اصل و استراتژی کلیدی بررسی کرد که سبب شده است تا این کشور در یک موقعیت منحصر به فرد در منطقه غرب آسیا و همچنین تعاملات جهانی جای گیرد؛ ابعاد آن را می‌توان با عنوان تعامل سازنده معنا کرد که شامل استفاده از ابزارهای دیپلماتیک برای حل مناقشات و ارتقای همکاری با دیگر کشورهاست. در این رویکرد مبتنی بر دیپلماسی نرم، انگیزه‌های اقتصادی برای دستیابی به این اهداف بسیار مورد تأکید است.

۷. روند پیشرفت روابط ترکیه و امارات متحده عربی

روابط ترکیه و امارات متحده عربی به‌طور رسمی از دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ آغاز شد، اما در سال‌های اخیر به‌طور چشمگیری توسعه یافته است. ابتدایی‌ترین همکاری‌ها عمدتاً در زمینه‌های اقتصادی و تجاری صورت می‌گرفت، به‌ویژه با توجه به موقعیت جغرافیایی و اقتصادی دو کشور. از سال ۲۰۱۰ به بعد، روابط دو کشور تحت تأثیر عوامل سیاسی و منطقه‌ای قرار گرفت و تنش‌هایی میان آن‌ها به وجود آمد. یکی از نقاط عطف در این روابط بحران سوریه و مواضع مختلف دو کشور در قبال آن بود. با این حال، در سال‌های اخیر به‌ویژه از سال ۲۰۲۰ به بعد، دو کشور تلاش کرده‌اند که روابط خود را تقویت کنند و به سمت همکاری‌های بیشتری در زمینه‌های اقتصادی، فرهنگی و سیاسی حرکت کنند. در واقع، امارات و ترکیه دو کشور مهم در خاورمیانه هستند که هرکدام به‌نوعی بر سیاست‌های منطقه‌ای تأثیرگذارند. در سال ۲۰۲۱، سفر مقامات و نشست‌های دوجانبه نشان‌دهنده تغییر رویکردها و تلاش برای بهبود روابط بود. به‌عنوان مثال، در

این سال محمد بن زاید آل نهیان، ولی عهد ابوظبی و رئیس دولت امارات، به ترکیه سفر کرد و این سفر به تقویت روابط اقتصادی و سرمایه‌گذاری میان دو کشور کمک کرد. به‌طور کلی، روابط ترکیه و امارات در سال‌های گذشته با چالش‌ها و فرصت‌هایی روبه‌رو بوده است و به نظر می‌رسد که در آینده نیز این روابط در حال توسعه خواهد بود (www.wam.ae).

۸. ابعاد همکاری‌های اقتصادی میان ترکیه و امارات متحده عربی

۸-۱. سرمایه‌گذاری‌ها

امارات یک صندوق سرمایه‌گذاری ۱۰ میلیارد دلاری به‌طور ویژه برای سرمایه‌گذاری در ترکیه ایجاد کرده است. این صندوق بخشی از یک استراتژی گسترده‌تر برای تقویت روابط اقتصادی و اعمال فشار برای کسب سود از وضعیت اقتصادی فعلی ترکیه است. ترکیه به‌دلیل شرایط اقتصادی تورمی به سمتی گرایش پیدا کرده است که کاهش ارزش لیر این کشور را برای سرمایه‌گذاران خارجی جذاب‌تر کرده است. شرکت هلدینگ توسعه ابوظبی سرمایه‌گذاری‌هایی را در شرکت‌های فناوری ترکیه آغاز کرده است؛ از جمله سهام قابل توجهی در شرکت‌های موفق‌تری مانند ترندیول و گتیر که به‌ترتیب بازیگران کلیدی در تجارت الکترونیک و تحویل سریع ترکیه هستند خریداری کرده است. این سرمایه‌گذاری‌ها نشان‌دهنده علاقه‌مندی امارات متحده عربی به بخش فناوری رو به رشد ترکیه است (www.swp-berlin.org).

۸-۲. انرژی

ترکیه و امارات متحده عربی در سال‌های اخیر همکاری‌های خود را در زمینه انرژی به‌ویژه در بخش انرژی‌های تجدیدپذیر فزونی داده‌اند؛ به‌طوری که انتظار می‌رود این همکاری درهایی از توسعه را برای دستیابی و توسعه فناوری‌های جدید برای هر دو کشور در یک دهه‌ساله باز نماید (www.dailysabah.com). در آگوست ۲۰۲۲، ترکیه و امارات ۱۳ قرارداد به ارزش ۵۰٫۷ میلیارد دلار با ۲۷ میلیارد دلار متمرکز بر بخش انرژی‌های تجدیدپذیر امضا کردند که در این امر سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در ظرفیت نصب‌شده خود از ۵۵ درصد فعلی تا سال ۲۰۲۳، تا سال ۲۰۳۵ به ۶۵ درصد افزایش خواهد یافت. ترکیه قصد دارد سالانه ۳۵۰۰ مگاوات انرژی خورشیدی، ۱۵۰۰ مگاوات انرژی بادی و ۵۰۰۰ مگاوات انرژی بادی دریایی را به بهره‌برداری برساند. نکته شایان

ذکر دیگر این است که این کشور همچنین در حال بررسی همکاری در زمینه انرژی هسته‌ای با امارات متحده عربی است (www.aa.com.tr).

۸-۳. گردشگری

امارات متحده عربی و ترکیه یک کریدور هوایی قوی ایجاد کرده‌اند که گردشگری را تسهیل می‌کند. تا اواسط سال ۲۰۲۳، ۲۳۷ پرواز هفتگی بین دو کشور انجام شده است که شرکت‌های هواپیمایی ملی امارات ۱۵۷ پرواز و خطوط هوایی ترکیه ۸۰ پرواز انجام می‌دهند. این اتصال گسترده ترکیه را به مقصدی حیاتی برای سفر شهروندان و ساکنان اماراتی تبدیل کرده است؛ به‌طوری که تعداد مسافران در نیمه اول سال ۲۰۲۳ به میزان ۴۴۸۴۸۷ نفر از امارات به ترکیه و ۵۶۵۳۱۸ نفر از ترکیه وارد امارات شده است (www.mfa.gov.tr). بخش گردشگری یکی از اجزای کلیدی روابط اقتصادی بین امارات و ترکیه است. امارات ابتکاراتی را برای ترویج سفر به ترکیه آغاز کرده است و آن را به‌عنوان بازار مهمی برای گردشگران اماراتی می‌شناسد. دو کشور در سال ۲۰۲۲ یادداشت تفاهمی را با هدف افزایش پروازها امضا کردند که نشان‌دهنده تعهد آنها به افزایش گردشگری و تجارت است (www.wam.ae).

۸-۴. محیط زیست

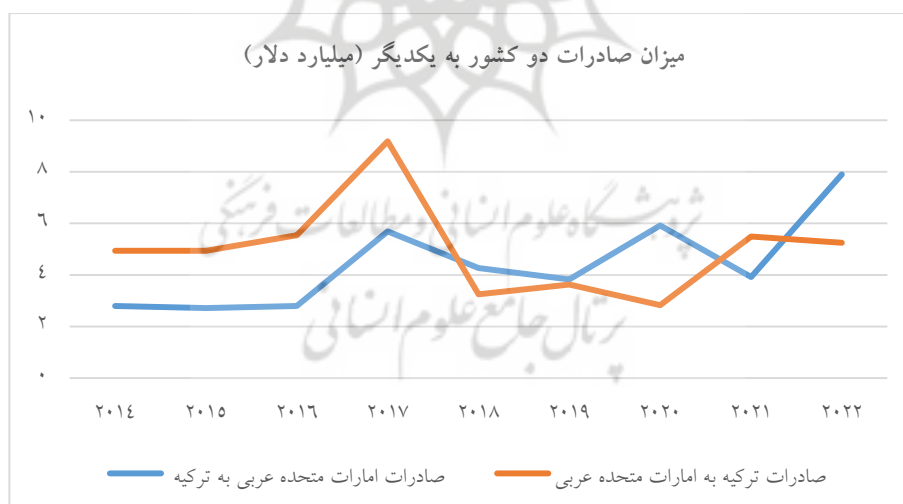
از اولین کارهای امارات متحده عربی می‌توان به تفاهم‌نامه‌ای اشاره کرد که با ترکیه برای همکاری در توسعه بخش کشاورزی امضا کرده است (www.zawya.com). امارات متحده عربی با شناخت موقعیت استراتژیک و پتانسیل کشور ترکیه، مشتاق سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی ترکیه است. این سرمایه‌گذاری بخشی از تلاش گسترده‌تر برای تنوع بخشیدن به مشارکت‌های اقتصادی و کاهش اتکا به بازارهای سنتی است (www.dailysabah.com). بانک جهانی از پروژه رشد کشاورزی هوشمند و رقابتی اقلیم ترکیه^۱ حمایت می‌کند تا شیوه‌های کشاورزی هوشمند با اقلیم را ترویج کند و بخش رقابتی کشاورزی را بهبود ببخشد. با توجه به همین امر، امارات ترکیه را به‌عنوان یک مقصد جذاب کشاورزی می‌داند (projects.worldbank.org).

1. TUCSAP

روابط ترکیه و امارات متحده عربی طی سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۲ را می‌توان به صورت جدول زیر در پرتو آمار مشاهده کرد:

جدول ۱. میزان صادرات دوجانبه (www.OEC.com)

سال	میزان صادرات ترکیه به امارات متحده عربی (میلیارد دلار)	میزان صادرات امارات متحده عربی به ترکیه (میلیارد دلار)
۲۰۱۴	۴,۹۴	۲,۸
۲۰۱۵	۴,۹۴	۲,۷۲
۲۰۱۶	۵,۵۴	۲,۸
۲۰۱۷	۹,۱۸	۵,۶۹
۲۰۱۸	۳,۲۵	۴,۲۷
۲۰۱۹	۳,۶۳	۳,۸۳
۲۰۲۰	۲,۸۳	۵,۹۲
۲۰۲۱	۵,۴۹	۳,۹۲
۲۰۲۲	۵,۲۵	۷,۹

شکل ۳. میزان صادرات دو کشور به یکدیگر (منبع: یافته‌های پژوهش)

۹. دیاسپورا، عامل تحکیم بخش روابط امارات متحده عربی و ترکیه

بر اساس برآوردهای اخیر، تقریباً ده هزار شهروند ترکیه در امارات زندگی می‌کنند که بنا به گزارش‌ها، این تعداد به دلیل جذابیت فرصت‌های شغلی و محیط نسبتاً آزاد امارات در مقایسه با سایر کشورهای منطقه افزایش یافته است (dubai-cg.mfa.gov.tr). نگاهی به جامعه دیاسپورای ترکیه در امارات با ترکیبی از متخصصان از جمله پزشکان، مهندسان و تاجران مشخص می‌شود که برای کار و آینده شغلی نقل مهاجرت کرده‌اند. این مهاجران ترک به طور کلی در امارات متحده عربی مورد توجه فراوان توسط اماراتی‌های بومی قرار می‌گیرند. دلیل این توجه فراوان را می‌توان تا حدی اهمیت تاریخی و مشارکت آن‌ها در توسعه فعالیت‌های ترک‌هایی دانست که در امارات متحده عربی زندگی اجتماعی پر جنب و جوشی دارند و اغلب در فعالیت‌های اجتماعی و رویدادهای فرهنگی که منعکس‌کننده میراث آن‌هاست شرکت می‌کنند. ترک‌ها از معاشرت تفریحات آبی و غذاهای متنوع عربی لذت می‌برند؛ چرا که این امر شبیه به سبک زندگی خود آن‌ها در ترکیه است. در حالی که اکثریت جامعه دیاسپورای ترک در امارات را مسلمان سنی تشکیل می‌دهند، اما طیفی از اعتقادات دیگر نیز در این جامعه وجود دارد که برخی از آن‌ها به شدت سکولارند (joshuaproject.net). کسب و کارهای ترکیه با بیش از چهارصد شرکت ترکیه‌ای در بخش‌های مختلف، به ویژه ساخت و ساز و تجارت، رویکرد قابل توجهی در امارات متحده عربی ایجاد کرده است. این روابط اقتصادی با تلاش‌های دیپلماتیک و توافق‌های تجاری بین ترکیه و امارات تقویت شده است که هدف آن تقویت روابط دوجانبه و فرصت‌های سرمایه‌گذاری است (dubai-cg.mfa.gov.tr).

۱۰. نتیجه‌گیری

با پدید آمدن جهانی شدن و گذار جهان از پدیده دوقطبی به چندقطبی، شاهدیم که روابط کشورها وارد شکلی تازه شده است. با توجه به همین امر، کشورهای ترکیه و امارات متحده عربی در روابط دوجانبه خود با در پیش گرفتن دیپلماسی اقتصادی که یک رهیافت نظری نتیجه‌گیری شده از جهانی شدن اقتصاد است، توانسته‌اند در ارتقای روابط با یکدیگر کوشش کنند. پژوهش حاضر در در پی آزمون این فرضیه است که وجود تفاوت‌های سیاسی میان ترکیه و

امارات متحده عربی نمی‌تواند مانع از توسعه روابط اقتصادی میان آن‌ها شود، بلکه می‌تواند منجر به ایجاد فرصت‌های جدید و نوآورانه در راستای همکاری‌های دوجانبه گردد. علاوه بر این، پژوهش به دنبال پاسخ به این پرسش است که دیپلماسی اقتصادی ترکیه در امارات متحده عربی دارای چه ابزاری و بیانگر چه اهدافی است؟ از این‌رو، با استفاده از روش پژوهش کیفی و با رویکرد توصیفی - تحلیلی و همچنین ابزار گردآوری اطلاعات که عبارت‌اند از کتاب‌ها، مقالات، گزارش‌ها و پایگاه‌های اینترنتی، در این مهم کوشش کرده است. دیپلماسی اقتصادی ترکیه در امارات متحده عربی بین سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۲ به عنوان یک محور مهم در روابط دوجانبه میان این دو کشور در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی شناخته می‌شود. در این دوره زمانی، ترکیه توانسته است با بهره‌گیری از ابزارهای متنوع دیپلماتیک و اقتصادی، به ایجاد و تقویت روابط نزدیک‌تری با امارات متحده عربی بپردازد.

تحول در رویکردهای سیاست خارجی و اقتصادی ترکیه، به‌خصوص پس از بحران‌های اقتصادی و سیاسی در داخل کشور، نیاز به همکاری‌های بین‌المللی به‌ویژه در خلیج فارس را افزایش داد. امارات متحده عربی به عنوان یکی از اقتصادهای پیشرفته و نوآور در منطقه فرصت‌های بی‌نظیری برای سرمایه‌گذاری و همکاری‌های تجاری فراهم آورد. ترکیه با به کارگیری دیپلماسی اقتصادی موفق توانست در پروژه‌های زیرساختی، فناوری، توریسم و حوزه‌های فرهنگی در امارات نقش مؤثری ایفا کند. علاوه بر این، گسترش روابط تجاری و سرمایه‌گذاری میان دو کشور به‌ویژه با امضای توافق‌نامه‌های تجاری و دوجانبه، سبب افزایش حجم تجارت و گردش مالی شد. در این دوره، صنایع مختلف از جمله ساختمان، انرژی و فناوری اطلاعات از مزایای این همکاری‌ها بهره‌مند شدند.

با این حال، چالش‌هایی نیز وجود داشت. تغییرات سیاسی در منطقه، خصوصاً تنش‌های ژئوپلیتیک و اختلافات ایدئولوژیک ممکن است بر روابط دوجانبه تأثیرگذار باشد. با وجود این، ترکیه با اتخاذ رویکردی واقع‌گرایانه و عملیاتی همچنان به دنبال تعمیق همکاری‌ها و کاهش منازعات موجود بوده است. شایان ذکر است که فراگیری مسائل مرتبط با بحران‌های منطقه‌ای، به‌خصوص در زمینه‌های امنیتی و سیاسی، به شکل‌گیری نوساناتی در روابط دوجانبه منجر شد. ترکیه با استفاده از رویکردهای نوین دیپلماتیک و اقتصادی سعی در کاهش تنش‌ها و بهره‌برداری

از فرصت‌ها داشته است. همچنین، اصلاحات اقتصادی و تحولات داخلی امارات در زمینه جذب سرمایه‌گذاری خارجی نیز به تقویت روابط دوجانبه کمک کرده است.

در نهایت، دیپلماسی اقتصادی ترکیه در امارات متحده عربی بین سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۲ منقطع و چندبعدی بوده و نشان‌دهنده توانایی ترکیه در مدیریت روابط بین‌المللی خود است. این دیپلماسی به‌عنوان نمونه‌ای از استراتژی‌های موفق در ایجاد روابط پایدار و بهره‌وری از فرصت‌های اقتصادی در سطح جهانی قابل بررسی و مطالعه است. با نگاهی به آینده، ادامه این همکاری‌ها می‌تواند در توسعه منطقه‌ای و همچنین در تعمیق روابط ترکیه با دیگر کشورهای خلیج فارس مؤثر باشد.

منابع

- آدمی، علی؛ بخشی، رامین. (۱۳۹۸). «روندهای الگویی سیاست خارجی امارات متحده عربی از ۱۹۷۱ تا ۲۰۱۷»؛ روابط خارجی، ۱۰(۴)، ۱۶۷-۱۴۳. [doi: 20.1001.1.20085419.1397.10.4.5.9](https://doi.org/10.1001.1.20085419.1397.10.4.5.9)
- ارغوانی پیرسلامی، فربرز؛ اسمعیلی، محدثه. (۱۳۹۸). «چالش‌ها و موانع دیپلماسی اقتصادی جمهوری اسلامی ایران در منطقه خاورمیانه». مجلس و راهبرد، ۲۶(۹۷)، ۷۱-۱۰۵. https://nashr.majles.ir/article_303.html
- پوررمضان، پرهام. (۱۴۰۱). «تحلیل تأثیرات توسعه کریدورهای ترانزیتی بر ارتقای جایگاه دیپلماسی اقتصادی جمهوری اسلامی ایران (مطالعه موردی: کریدور جنوب به شمال)»؛ مطالعات اقتصاد سیاسی بین‌الملل، ۵(۲)، ۶۵۹-۶۸۷. <https://doi.org/10.22126/ipes.2022.7832.1472>
- پوررمضان، پرهام؛ تیشه‌یار، ماندانا. (۱۴۰۲). «دیپلماسی اقتصادی هندوستان در عمان (از ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۱)»، سیاست خارجی، ۳۷(۴)، ۱۸۳-۲۰۴. <https://magiran.com/p2727243>
- دهقانی فیروزآبادی، جلال. (۱۳۹۴). اصول و مبانی روابط بین‌الملل، تهران: سمت.
- راه نجات، میترا. (۱۳۹۹). «بررسی چالش‌های دیپلماسی اقتصادی دولت یازدهم در سازمان همکاری‌های اقتصادی»؛ دولت پژوهی، ۶(۲۴)، ۱-۴۰. <https://doi.org/10.22054/tssq.2021.58107.1049>
- رسولی‌نژاد، احسان؛ سادات فیروزی قوزلو، زهرا. (۱۴۰۱). «اقتصاد سیاسی ترکیه در دوره حزب عدالت و توسعه (۲۰۰۲-۲۰۲۲)»؛ مطالعات منافع ملی، ۷(۲۸)، ۱-۱۹. https://www.jnis.ir/article_165773.html
- سیدامامی، کاووس. (۱۳۹۱). پژوهش در علوم سیاسی: رویکردهای اثبات‌گرا، تفسیری و انتقادی. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، دانشگاه امام صادق^(ع).
- غلام‌نیا، هادی؛ پیرمحمدی، سعید. (۱۳۹۹). «تحول در سیاست منطقه‌ای امارات متحده عربی: رهیافت محمد بن زاید»؛ آفاق امنیت، ۱۳(۴۹)، ۱۱۵-۱۴۵. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25381857.1399.13.49.5.6>

- فتاحی اردکانی، حسین. (۱۴۰۰). «راهبرد سیاست خارجی ترکیه در خاورمیانه پساداعش»؛ پژوهش‌نامه ایرانی سیاست بین‌الملل، ۱۰(۱)، ۲۲۷-۲۶۲. <https://doi.org/10.22067/irlip.2021.69336.1045>
- قاسمی، جابر؛ علی مددی، امیر. (۱۴۰۰). «واکاوی چرخش جدید سیاست خارجی ترکیه در قبال خاورمیانه»؛ پژوهش‌های روابط بین‌الملل، ۱۱(۳)، ۲۲۵-۲۵۲. <https://doi.org/10.22034/irr.2022.291231.1989>
- قوام، عبدالعلی. (۱۳۹۸). اصول سیاست خارجی و سیاست بین‌الملل، تهران: سمت.
- مشیرزاده، حمیرا. (۱۳۹۶). تحول در نظریه‌های روابط بین‌الملل، تهران: سمت.

References

- Adami, A. & Bakhshi, R. (2019). "Pattern Developments of the UAE Foreign Policy from 1971-2017". *Foreign Relations*, 10(4), 143-167. [In Persian]. [doi: 20.1001.1.20085419.1397.10.4.5.9](https://doi.org/10.22067/irlip.2021.69336.1045)
- Amadi, L. (2020, December 1). "Globalization and the Changing Liberal International Order: A Review of the Literature". *Research in Globalization*, Elsevier B.V. <https://doi.org/10.1016/j.resglo.2020.100015>
- Arghavani pirsalami, F. & Esmaili, M. (2019). "Islamic Republic of Iran Economic Diplomacy in the Middle East: A Survey on Challenges and Obstacles". *Majlis and Rahbord*, 26(97), 71-105. [In Persian]. https://nashr.majles.ir/article_303.html?lang=en
- Avatkov, V. A. (2019). "Ideology and Values in Turkey's Foreign Policy". *Vestnik MGIMO-Universiteta*, 12(4), 113-129. <https://doi.org/10.24833/2071-8160-2019-4-67-113-129>
- Bishku, M. B. (2022). "Turkey and the United Arab Emirates: From Cooperation to Rivalry". *Contemporary Review of the Middle East*, 9(2), 184-199. [doi: 10.1177/23477989221078492](https://doi.org/10.1177/23477989221078492)
- Davutoğlu, A. (2008). *Strategic Depth*. Turkey's International Position Kirişci.
- Dehghani firouzabadi, J. (2015). *Principles and Foundations of International Relations*. Tehran: Samt Pub. [In Persian].
- Fattahi ardakani, H. (2021). "Turkey's Foreign Policy Strategy in the Post-ISIS Middle East". *Iranian Research letter of International Politics*, 10(1), 227-262. [In Persian]. [doi: 10.22067/irlip.2021.69336.1045](https://doi.org/10.22067/irlip.2021.69336.1045)
- Ghasemi, J. & Ali-Madadi, A. (2021). "An analysis of the new turn of Turkish foreign policy towards the Middle East". *International Relations Researches*, 11(3), 225-252. [In Persian]. [doi: 10.22034/irr.2022.291231.1989](https://doi.org/10.22034/irr.2022.291231.1989)
- Ghironi, F. & Levchenko, A. (2018). "Globalization in the Aftermath of the Crisis" IMF Economic Review". *Palgrave Macmillan Ltd*. <https://doi.org/10.1057/s41308-018-0064-6>
- Ghulamnia, H. & Pirmuhammadi, S. (2021). "Transformation of the Regional Politics of United Arab Emirates: Muhammad Ben Zayed's Approach". *Security Horizons*, 13(49), 115-145. [In Persian]. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25381857.1399.13.49.5.6>
- Keohane, R. O. & Nye, J. S. (2021). "The Role of Economic Interdependence in Reducing Global Conflict". *International Studies Quarterly*, 65(3), 533-548. <https://doi.org/10.1002/J.1538-165X.2008.TB01714.X>
- Moshirzadeh, H. (2017). *Evolution in International Relations Theories*. Tehran: Samt Pub. [In Persian].
- Pourramezan, P. & Tisheyar, M. (2024). "India's Economic Diplomacy in Oman (2014-2021)", *Foreign Policy*, 37(4), 183-204. [In Persian]. <https://magiran.com/p2727243>
- Pourramezan, P. (2023). "Analysis of the Effects of the Development of Transit Corridors on the Promotion of Economic Diplomacy of the Islamic Republic of Iran (Case Study: South-North Corridor)". *International Political Economy Studies*, 5(2), 659-687. [In Persian]. [doi: 10.22126/ipes.2022.7832.1472](https://doi.org/10.22126/ipes.2022.7832.1472)

- Qavam, A. A. (2019). *Principles of Foreign Policy and International Politics*. Tehran: Samt Pub. [In Persian].
- Rah nejat, M. (2021). "Investigating the Challenges of Economic Diplomacy of the Eleventh Administration in the Economic Cooperation Organization (ECO)". *State Studies*, 6(24), 1-40. [In Persian]. doi: [10.22054/tssq.2021.58107.1049](https://doi.org/10.22054/tssq.2021.58107.1049)
- Ramadhanty, S. & Syauquillah, M. (2022). "Turkey-Uae bilateral relations: interdependency in causes of conflict reconciliation". *Indonesian Journal of Multidisciplinary Science*, 1(9), 1128-1144. <https://doi.org/10.55324/ijoms.v1i9.181>
- Rasoulnezhad, E. & Firouzi ghoulou, Z. S. (2022). "The Political Economy of Turkey's Justice and Development Party (2002-2022)". *National Interest Studies*, 7(28), 1-19. [In Persian]. https://www.jnis.ir/article_165773.html?lang=en
- Rodrik, D. (2019). *The Turkish Economy: A Review*. Harvard University Press.
- Seyed emami, K. (2012). *Research in Political Science: Positivist, Interpretive and Critical Approaches*. Tehran: Institute of Cultural and Social Studies, Imam Sadiq University.
- Sherwood, L. (2019). "Risk diversification and the United Arab Emirates' foreign policy". In *The small Gulf States*, Routledge, 144-167. <https://doi.org/10.4324/9781315619576-9>
- Totans, J. M. (2023). "Carnegie Mellon University's CERT Coordination Center". 1(2-3), 169-182. https://doi.org/10.1300/J460V01N02_12
- UNITED ARAB EMIRATES. [Manuscript/Mixed Material] (2007). Retrieved from the Library of Congress. <https://www.loc.gov/item/copr/857873>
- Watkins, J. (2020). "Identity politics, elites and omnibalancing: reassessing Arab Gulf state interventions in the Uprisings from the inside out". *Conflict, Security and Development*, 20(5), 653-675. <https://doi.org/10.1080/14678802.2020.1820162>
- Yalman, G. L. (2016). "Crises as Driving Forces of Neoliberal 'Trasformismo': The Contours of the Turkish Political Economy since the 2000s". In *The Palgrave Handbook of Critical International Political Economy*, Palgrave Macmillan UK, 239-266. doi: [10.1057/978-1-137-50018-2_13](https://doi.org/10.1057/978-1-137-50018-2_13)
- <https://dubai-cg.mfa.gov.tr/Mission/About>
- https://joshuaproject.net/people_groups/18274/AE
- <https://oec.world/en/profile/bilateral-country/are/partner/tur>
- <https://photo.downloadefilm.ir/content/1488951>
- <https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/project-detail/P175011>
- <https://wam.ae/en/details/1395303167404>
- <https://www.aa.com.tr/en/energy/energy-diplomacy/turkiyes-energy-cooperation-with-uae-to-open-doors-to-new-technologies/40483>
- <https://www.dailysabah.com/business/energy/turkiye-says-energy-covers-nearly-30b-of-deals-signed-with-uae>
- <https://www.dailysabah.com/business/energy/uae-says-exploring-opportunities-in-turkiyes-energy-transportation>
- <https://www.mfa.gov.tr/default.fa.mfa>
- <https://www.mfa.gov.tr/relations-between-turkey-and-the-uae.en.mfa>
- <https://www.sipri.org/databases/armstransfers>
- <https://www.swp-berlin.org/10.18449/2022C01/>
- <https://www.tuik.gov.tr/>
- <https://www.turkeysreview.com/>
- <https://www.zawya.com/en/business/uae-to-cooperate-with-turkish-ministry-of-agriculture-in-developing-agricultural-sector-fhbd0t7c>